

Christian Ehrenfried Eschenbach

**Academiae Rostochiensis Rector Modernvs, Christianvs Ehrenfried Eschenbach,
Med. Doctor Et Prof. Salvatori Orbis Resvrgenti Sacratas Ferias Religiose
Concelebrandas Civibvs Academicis O. O. Honoratissimis Indicit, Praemissa
Inflammationis Lymphaticae Atqve Seriosae Contemplatione**

Rostochii: Typis Adlerianis, [1772?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1004038011>

Druck Freier Zugang

T. 512.

1772. Ostern.

~~M-1256.~~ 406.

Op. 1772

ACADEMIAE ROSTOCHIENSIS RECTOR

MODERNVS

CHRISTIANVS EHRENFRIED
ESCHENBACH,

MED. DOCTOR ET PROF.

SALVATORI ORBIS RESVRGENTI
SACRATAS FERIAS

RELIGIOSE CONCELEBRANDAS

CIVIBVS ACADEMICIS O. O. HONORATISSIMIS

INDICIT,

PRAEMISSA

INFLAMMATIONIS LYMPHATICAE ATQVE SEROSAE
CONTEMPLATIONE.

ROSTOCHII,

TYPIS ADLERIANIS.

M-1256 406

Quoties in peripheriae corporis regione quadam tumor oboritur, cum rubore, tensione sive duritie aliqua, dolore, et arteriarum pulsatione solito fortiori, hincque nato calore, junctus: toties *inflammationem* praesentem quilibet, vel levissima morborum experientia imbutus agnoscit; ast praeprimis chirurgia extra omne ponit dubium. Et morbi hujus fundamentum consistere in vasculorum arterioforum minimorum, a fluido intus haerente spisso, obstructione; quae ipsa iterum vitio alicui, sive in corporis humoribus latenti, sive partibus solidis potius adscribendo, debet originem; eadem declarant principia chirurgica.

Summus namque universi Creator ita corpus condidit humanum, ut, quamdiu hominis vita sanitasque servantur illaesa, canales copiosi, coniformes, ac in truncos ramosque diversae magnitudinis distributi, et in continua dilatatione et constrictione reciproca occupati, contineant in se atque propellant fluida, corporis partem spectabilem efficientia, et per corpus totum singulaque illius puncta, circulo nunquam interrumpendo, lata. Haec ipsa igitur circulatio et fluidum supponit, tam quoad quantitatem, quam quoad qualitatem tale, quod canalium impulsui obtemperat; et canales pervios necessario requirit. Atque sic facillime patet, circulationi impedimentum accedere maximum, quamprimum res quaecunque, canales obstruens, fluido transitum praecludit.

Verum et corporis fluida circulantia dantur varia. *Sanguis* nimirum, reliquos humores singulos includens, et, propter admixtum cruorem, rubro colore conspicuus: *lympha*, sanguinem, excluso cruore, seu parte rubicunda, sistens, atque e muco et sero constans, sanguinis portionem albam junctim componentibus: ac denique *serum*, quod, sanguinis partem constituens subtilissimam, atque ex aqua et diversi generis salibus conflatum, diversos in corpore obvios humores speciales subministrat.

Ad horum quoque fluidorum normam recentioris aevi medici canales, singula eadem includentes, dispescunt in *vasa sanguifera*, primi quoque ordinis vasa nuncupata, quae totum in se recipiunt sanguinem, atque reliquos volumine, nec non quantitate, adeo
superant

superant canales omnes, ut sola in corpore pateant conspectui nudo partim, partim universum corpus humanum e vasis sanguiferis unice quasi confectum videatur. Porro, in *vasa lymphatica*, sive vasa secundi ordinis, vasa etiam lymphatica nova appellata, ut a lymphaticis Bartholinianis seu valvulosis distinguantur; sanguinis tantummodo portioni albae, sive lymphæ, vehendæ destinata. Tandemque in *vasa serosa*, vel tertii ordinis vasa, quæ non nisi subtilissima sanguinis portio, feri titulo veniens, intrat. Qua ipsa occasione notari adhuc meretur, amborum fluidorum ultimorum nomina ab auctoribus commutari nonnullis, adeo ut, qui hoc loco lymphæ audit humor, ipsis dicatur serum, et vice versa: quibus ideo, quæ jam lymphatica vocantur nova, serosa sunt vasa; quique contra ea, serosa in præsentis commentatiuncula nominata, lymphaticorum vocabulo indigitant.

Canales præterea istos, sive vasa, vel Arterias esse, vel Venas: hincque non modo dari arterias sanguiferas, arterias lymphaticas, et arterias serosas; sed etiam venas, simili cognomine dotatas; inter medicos constat. Cumque in arteriis quibuslibet fluidum inclusum, durante itinere, et ad punctum canalis ultimum usque, ramos amplitudine sensim decrefcentes permeet, sicque e spatio majori minus continuo spatium intrare cogatur, saltim quoad canales singulos seorsim sumptos; quod ipsam in venis contrario sese habet modo; in arteriis potius, quam in venis obstructio, inflammationis basis, locum invenit; licet nec deficient auctores, præcipuam inflammationis sedem in venis quaerentes partim, partim effusum intra tunicam cellulosam accusantes sanguinem.

Cum porro ulla haud pateat ratio, ob quam arteriarum species aliqua; assumpta nimirum obstructionis sede in iisdem; ab illa maneat libera, quoniam et ratione structuræ ac muneris peragendi singulæ eadem congruunt reliquis, et obstructionis causæ efficientes in omni generis arterias agere queunt: sequitur, ut tam sanguiferas obstructio aggredi possit arterias, quam lymphaticas atque serosas; ut itaque detur obstructio a sanguine stagnante producta, nec non a lymphæ, itemque a sero.

Cum tandem nulla cogat necessitas, ut arteriarum species tantummodo unica eodem obstruatur tempore; id potius de specie plus una simul observatum, præter rationem, ejusmodi quid concedentem, experientia testetur clinica: sequitur, ut obstructio vel in sanguiferis arteriis contingat solis, vel in solis lymphaticis, vel

in serosis folis; vel etiam, una cum sanguiferis, aliquando lymphaticae obstruantur arteriae, vel hae ultimae una cum serosis; vel denique omnis generis arteriae junctim obstructionem experiantur.

Punctum arteriae obstructum non modo affluenti fluido transitum denegat liberum; sed etiam, quia fluidum hocce, promotum quippe ab arteria pulsante, cum impetu accurrit, cum vi resistit idem, ad modum globuli cujusvis, contra objectum aliquod immobile projecti. Ast et alia quaedam fluidi portio, simile iter absolutura, a tergo prioris adest, huic regressum vetans. Ex amborum igitur, in directione contraria, concursu oboritur conflictus et effervescentiae species, qua mediante arteria, immediate ante locum obstructum, ultra diametrum dilatatur consuetum, fluido scilicet ibidem solito copiosius congesto, sicque majus, quam antea, spatium postulante. Dilatationem istam partim sequitur fibrarum, membranas arteriae componentium, primo tensio, duritiesque et tumor in hoc loco plus minus notabiles; ac ultimato dolor; isque eo manifestior, quo celerius tensio fibrarum augetur: partim propter elasticam, qua arteriarum fibrae pollent, virtutem arteriae constrictio succedit proportionata, id est, naturali major. Cumque effervescentia fluidi particularum motum augeat internum, huncque auctum, auctus etiam motus externus, sive progressivus, excipiat: arteriae quoque reciproca constrictio et dilatatio, seu pulsus, accedit frequentior. Tandem et, cum horum omnium causa, obstructio nimirum, persistet, dicta humoris ebullitio et arteriae motus vividior, sub initium circa punctum aegrotans solummodo praesentes, sensim ulterius serpunt, ac denique et humorem totum rapiunt in consensum, et per universum vasorum systema divagantur. Alios quoque effectus, fluidi praesertim conditio specialis insuper addit.

Quando nimirum obstructio commemorata in arteria contingit sanguifera, tunc, propter hujus volumen, respectu arteriarum secundi et tertii ordinis maximum; sanguinisque, vasa sanguifera inhabitantis, quantitatem insignem, ac motum, tam internum, quam externum, manifestum; nec non crutoris cum reliquis humoribus permixtionem; non modo tumor, tensio et durities, adfunt, sed etiam dolor accedit, atque arteriarum in parte affecta pulsatio, una cum calore, ac rubore, adeoque narrata statim in sermonis principio inflammationis signa diagnostica omnia conspiciuntur.

ciuntur. Neque addendum restat, nisi quod obstructio dicta minimas tantummodo arterias sanguiferas aggrediatur; cum majoris alicujus arteriae, truncum arteriosum constituentis, obstructio effectus longe alios producat, qui hoc loco recenserī nequeunt. Hoc ipsum interim monitum ad reliquas non spectat inflammationes, quoniam arteriarum secundi et tertii ordinis singularum volumen adeo est exiguum, ut oculus solummodo armatus priores, nec nisi hasce, attingat, et earum quamlibet ultima arteriola sanguifera mole adhuc superet.

Praeterea febris urget manifesta, *inflammatoriae*, nec non *acutae*, cognomen in scholis medicis nacta; et pro diverso inflammationis gradu atque temporibus diversis, aut mitior, aut vehementia notabiliori infestans; generatim interim non nisi in gradu inflammationis majori timenda; in mitiori quippe morbi gradu salutari semper exitu stipata, quia, quem secum ducit, major sanguinis impetus obstructioni solvendae, sicque liberandae arteriae obsessae, idoneus est, quoties nec humor obstruens omnem jamjam deposuit fluiditatem, nec ejus resistentia, prouti fit in fortior, inflammatione, vim sanguinis irruentis efficacia superat.

Inflammationem quoque hanc medici recentiores *sanguineam* cognominant, ut eadem a reliquis discernatur inflammationum speciebus. Ipsa haec inflammatio diutius haud subsistit, sed vel intra paucos dies, modo descripto, discussione salutariter terminatur; vel in alium transmigrat morbum, ac speciatim vel in suppuracionem, vel in partis affectae gangraenam. Adhaec, obstructarum arteriarum secundi et tertii ordinis aliquando causa fit, tuncque, aut ex alio fonte, cum harum obstructione combinata, eandem, discussa licet ipsa, relinquere potest superflitem. Quando viscus aliquod aggreditur ea, adeoque occurrit *interna*, ulla haud accedit differentia, nisi quam loci diversitas infert. Cumque in praxi medica saepe saepenumero ista obveniat; atque, exterius in corpore sedem figens, nemini non sit nota; sicque praeprimis sistat effectus, visui tactuique patentes: ceu norma allegari solet eadem, quoties de interna inflammatione, aspectum fugiente, itemque de explicanda inflammatione lymphatica atque serosa, sermo instituitur; idque propterea, quoniam in essentialibus singulae inflammationum species conspirant.

Lymphatica igitur *inflammatio* exsurgit, quando arteriam lymphaticam obstructio capit. Ea namque obstructa fluido in eadem

dem obvio, id est, lymphae, seu, quod idem est, sanguini, excluso cruore; pari, ac de sanguifera arteria dictum, modo, liberum per punctum obsessum denegat circulum; atque sic dilatationem arteriae morbosae ejusque confectaria producit. Dolor autem non adest, nisi mediocris admodum; nec calor ullus molestat, nec rubor accedit. Febris quoque, aut deficit, aut si jungatur, ad intermittentium potius, quam ad acutarum, classem desleclit. Atque haec singula volumen arteriae exiguum pro fundamento habent partim; partim lympham, prae sanguine mitius longe in vasis sibi propriis promotam, deficiente scilicet cruore, motus interni et caloris in sanguine principio.

Causa obstructionis vel est lymphae, ob spissitudinem, sive consistentiam naturali majorem, in cavi arteriae, quam permeare debebat, puncto aliquo haerens, eamque sic obturans: idque, sive propter mucos, ad lymphae compositionem concurrentis, e quacunque causa, copiam excedentem, sive propter admixtum contagium, aut aëreum, aut corporeum, idemque coagulandi praepriis facultate instructum. Vel obstructionis fundamentum in ipsa latet arteria, quae aut a comprimente corpore, extus accumbente, coarctatur; aut cujus membranae, crassitiem contrahentes praeternaturalem, canalium diametrum minuunt; et in utroque casu lymphae stasi occasionem subministrat.

Quo ipso adhuc palam fit modus, quo sanguinea inflammatio inflammationem lymphaticam, prouti accidit haud raro, post se trahit. Dilatatae namque, in inflammatione sanguinea, arteriolae sanguiferae majus, quam quo fruebantur antea, spatium affectant: verum et hoc, nisi vicinas, atque propter vires, quibus pollent, minores satis resistere nescias comprimant, minime acquirunt. Patet quoque ratio, ob quam obstructa in inflammationis, sive sanguineae, sive lymphaticae, sive serosae, principio arteriola una, mox plures idem experiantur fatum: arteriolae enim obsessae portio libera, id est, arteria ab initio ad punctum obstructum usque, dilatatur, quemadmodum in antecedentibus monitum prostat, adeoque spatium replet justo majus, quod ipsum ut nanciscatur, vicina quaedam arteriola spatio, ipsi proprio et hactenus servato, privetur oportet: atque sic obstructionis in hac etiam arteria compressa nascatur occasio, quae simili sensim ulterius serpit labore.

Mala, ex inflammatione lymphaticâ aegroti imminencia, diversi sunt generis. Primo namque, propter compressas, modo descripto,

descripto, a dilatatis arteriis lymphaticis sanguiferas arteriolas inflammationi sanguineae lymphatica sternit ipsa viam; quam rursus inflammatoria febris, singulaque ejus consecutaria excipiunt. Idque contingit, quia lymphae circulans; sive revera a puncto obstructo reflexa, et in ebullitionem raptam, propter cruoris defectum mitiorem licet, ac lymphae naturae congruam, ratione in antecedentibus allata; sive, propter transitum impeditum, partem arteriae incolorem quiete inhabitans, verum et sic temporis successu, ad morem fluidorum corporis quiescentium quorumlibet, inspissata: vel ebullitionem sanguini ultimato communicat; vel, isti saltem circulanti tandem impedimentum afferens, suam quoque symbolum ad producendam obstructionem, hinc inflammationem sanguineam, compressioni praedictae addit.

Hanc ipsam quoque inflammationem sanguineam, alias post praeterlapsam durationis tempus mediocre solvi solitam, lymphatica inflammatio, sive praecedens, sive secuta, toties mutat in chronicam, quoties aut arteriarum lymphaticarum, obstructione laborantium, numerus nimium accrescit; aut lymphae spissitudo causam agnoscit, vel per se et sua natura insuperabilem, vel superabilem quidem, at post expulsionem de novo semper admissam. Atque in hoc casu febris inflammatoria juncta, sive multoties recrudescit, mitior licet reddita, aut plenarie oppugnata; sive chronica fit, remissiones non nisi debiliores rarioresque monstrans; quin etiam insanabilis penitus: quemadmodum singula haec ophthalmia chronica, medelam subinde omnem, saltim completam, respiciens; nec non febris, ad remittentium classem spectans, iteratis vicibus revertens absque causa manifesta, et ad menses aliquot, imo diutius, protrahit; ac prae caeteris lenta febris, probant.

Praeterea inflammatio lymphatica viscerum infarctus constituit basin: atque, in externis corporis regionibus conspectui patens, scirrhi praebet fundamentum. Tandemque, quemadmodum obstructa arteriola sanguifera lymphaticam arteriam simili afficit morbo: sic inflammatio quoque lymphatica, arterias comprimendo serosas, provocandae inflammationi serosae apta est.

Inflammatio denique serosa cum hactenus pertractata inflammatione lymphatica compluria agnoscit communia; nec veniunt excipienda, nisi quae arteriarum serosarum et connexionem, et officium, cui praesunt, speciale tangunt. In arteriis itaque serosis; propter exilitatem summam ne oculo quidem armato patentibus,
sed

sed unice ex effectibus, quos circa humorum in corpore secretionis negotium exserunt, dignoscendis; obstructio oritur, quando feri, in statu sano arteriam libere percurrentis, particula quaedam haeret fixa, tuncque viam circulanti in hac arteria sero claudit, atque sic, ut arteria usque ad punctum obstructum dilatetur, efficit. Dolorem, nisi is ex alio jungatur fonte, secum habet nullum; neque calorem corpori communicat praeternaturalem. Natales ipsi suppeditant, vel serum justo spissius; vel arteriae a corpore quodam incumbente compressae, aut alio quovis modo angustiores, quam decet, redditae; quod ultimum, inter reliqua, et spasmus interdum praestat, e causa quacunquē excitatus, et vasis serosis communicatus. Inflammationi lymphaticae ansam subministrat, sicque ad excitanda mala, hanc sequentia, concurrat. Secretionem humoris specialis in parte affecta deficientem post se trahit, pro numero arteriarum obstructarum; ac febrium intermittentium causa primaria haud absque fundamento creditur.

Caeterum cum vasa, tam lymphatica commemorata, quam serosa, ad hujus seculi inventa medica sint referenda; BOERHAVIUS nempe omnium primus eorum mentionem injecit: Doctrinam quoque de inflammatione lymphatica atque serosa, quae amplissimi in medicina clinica, quamvis forte inter practicos nondum ubivis recepti, usus est; medicis unice deberi recentissimis, facili elucet negotio. Nullus saltem mihi innotuit auctor, qui; exceptis iis, quae BOERHAVIUS in *Aphor. de cognosc. et cur. morb.* habet, huc referenda; eandem, ante *Pathologiam* a me editam, ex professo pertractaverit, quamvis nunc de iisdem agentes Disputationes nonnullae existant.

Jam, pro muneris ratione, Vos alloquor, Cives nostri! et admoneo, velitis non modo diebus festi praesentis durantibus, sed et post eosdem transactos, quin etiam ad ultimum vitae halitum usque, tales vos gerere, ut, quando mundi Salvator, quem DEVS, educendo illum a mortuis, omnibus ac singulis terricolis declaravit veracem ipsius legatum, atque voluntatis divinae interpretem, nec non Dominum supra omnia exaltatum, redibit olim Judex Universi Omniscius, Vestrum neminem aetorum durante vita poeniteat.

P P. SVB RECTORATVS SIGILLO,
FESTI PASCH. DIE I.

descripto, a dilatatis arteriis lymphaticis sanguifera
flammationi sanguineae lymphatica sternit ipsa viar
fus inflammatoria febris, singulaque ejus confectaria
que contingit, quia lympa circulans; sive revera a
cto reflexa, et in ebullitionem rapta, propter cruori
torem licet, ac lymphae naturae congruam, ration
tibus allata; sive, propter transitum impeditum,
incolumem quiete inhabitans, verum et sic tempor
morem fluidorum corporis quiescentium quorumlib
vel ebullitionem sanguini ultimato communicat; v
circulanti tandem impedimentum afferens, suam que
ad producendam obstructionem, hinc inflammatione
compressioni praedictae addit.

Hanc ipsam quoque inflammationem sanguine
praeterlapsam durationis tempus mediocre solvi sol
tica inflammatio, sive praecedens, sive secuta, toties
nicam, quoties aut arteriarum lymphaticarum, ob
rantium, numerus nimium accrescit; aut lymphae
sam agnoscit, vel per se et sua natura insuperabilem
lem quidem, ast post expulsionem de novo fer
Atque in hoc casu febris inflammatoria juncta, sive
crudescit, mitior licet reddita, aut plenarie oppugn
nica fit, remissiones non nisi debiliores rariores
quin etiam insanabilis penitus: quemadmodum fin
thalmia chronica, medelam subinde omnem, sal
respuens; nec non febris, ad remittentium classem
tis vicibus revertens absque causa manifesta, et ad
imo diutius, protracta; ac prae caeteris lenta febr

Praeterea inflammatio lymphatica viscerum
tuit basin: atque, in externis corporis regionibus c
tis, scirrhi praebet fundamentum. Tandemque,
obstructa arteriola sanguifera lymphaticam arteria
morbo: sic inflammatio quoque lymphatica, arteria
serofas, provocandae inflammationi serosae apta es

Inflammatio denique *serosa* cum hactenus pe
matione lymphatica compluria agnoscit communia; n
pienda, nisi quae arteriarum serosarum et connex
cium, cui praesunt, speciale tangunt. In arterii
propter exilitatem summam ne oculo quidem ar

